

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 3. oktobra 1860.

Ukaz c. k. krajske deželne vlade od 11. sept. 1860, št. 14643,

s katerim se razglasi za krajsko vojvodino nova postava za vinograde.

S cesarskim patentom od 7. septembra 1848 je bilo zemljišno podloštvo in grajšinstvo odpravljeno; s tem je tudi oblast nekdanje gorske gosposke čez vinograde nehala, zavoljo tega tudi to, kar je bilo v razglasu deželnega poglavarstva od 28. januarja 1832, št. 27049 (v zberki deželnih postav, v 14. zvezku na strani 9) na znanje dano, nič več za sedanji čas ni veljavno. C. kr. deželna vlada tedaj tisto postavo z nazočim ukazom prekličie, in razglasi, zmenivši se pred s c. k. kmetijsko družbo, sledečo postavo za vinograde v krajski vojvodini, in jo dá s tem pristavkom v spolnovanje sploh na znanje, da berž s tem oklicom svojo moč zadobi.

Gustav grof Chorinsky s. r.,
c. k. poglavar.

Postava za vinograde

v vojvodini krajski.

§. 1. V vsaki soséski, v kateri so vinogradi, naj pokličie župan vse vinogradnike, kateri imajo pravico voliti, da oni pod njegovim predsedništvom za pet let izvolijo izmed sebe najmanj tri najbolj zastopne in njih popolnega zaupanja vredne možé za gornike in ravno toliko namestnikov.

§. 2. Če se dobro ali potrebno zdi, si tudi vinogradniki dveh ali več sosésk, kateri imajo pravico voliti, morejo skupaj svoje gornike in njih namestnike voliti.

§. 3. Pravico voliti ima samo tisti vinogradnik, kateri ima saj najmanj pol orala ali pol joha vinograda v tisti soséski. Vsacega pol orala vinograda več šteje pa zopet za en glas. Vlastniki ali lastnice vinogradov smejo namest sebe tudi svoje po postavi pripušene namestnike ali pa pooblastence k volitvi gornikov poslati.

§. 4. Župani morajo izvoljenim gornikom in njih namestnikom s posebnimi pismi na znanje dati, da so za to izvoljeni. Ko pet let preteče, je treba nove volitve, pri kateri se pa smejo poprejšni gorniki in namestniki zopet voliti.

§. 5. Kadar kak gornik ne utegne svojega opravila opravljati, prevzame njegovo mesto tisti namestnik, kateri je dobil pri volitvi (§. 1) največ glasov.

§. 6. Izvoljeni gorniki imajo sploh na vse gledati, kar je za blagor in zboljšanje vinstva treba. Posebno imajo skrbeti za napravljanje in popravljanje potov v vinogradih; oni imajo gorske čuvaje udinjati, jim njih službo določiti in nad njimi čuti; prepričevati se imajo tudi, kako grozdje zóri, potem dan odločiti, kdaj utegne podbernja biti in kdaj tergatev ali bendima sploh se začeti; oni prevzamejo tudi, ako nogradniki to hočejo, vinsko mero v nogradih, kadar se vino prodajo itd.

§. 7. V vseh njim odmenjenih zadevah naj se izvoljeni gorniki, kadar sami za potrebno spoznajo, ali če hoče

župan imeti, snidejo, da se posvetujejo o potrebnih rečéh. V tako posvetovanje morejo tudi odborniki njih bližnje podružnice kmetijske družbe ali pa tudi druge zastopne in zaupanja vredne možé poklicati; toda ti imajo samo posvetovaven, pa ne določiven glas. Izvoljeni gorniki delajo svoje sklepe po večini glasov in njih sklepi se imajo županu dati na znanje, kateri bo imel skerb, da jih vsi nogradniki tiste soseske zvejo po najpripravniši poti.

§. 8. Izvoljeni gorniki dobivajo za to, da pri prodajanji vina v vinogradu po zahtevanji prodajavca ali kupca vino mérijo, od vsacega doljno-avstrijskega vedra (estrajha) 2 kr. novega dnarja plačila. Za vinsko mero se imajo gorniki posluževati samo doljno-avstrijske mere, to je doljno-avstrijskega vedra po 40 bokalov, ki je bila s cesarskim ukazom od 13. decembra 1856 (v deželnem vladnem listu za krajsko vojvodino, v tečaju 1857, I. delu, na št. 39) kot edino postavna mera izrečena in vpeljana. Vinogradnikom je pa sicer na voljo dano, gornikom tudi kako drugačno plačilo odločiti.

§. 9. Nogradske poti napravljati in v dobrem stanu ohranovati, ako te poti niso ob enem tudi soseskine ali kantonske ceste, gré nogradnikom samim. Da se to zgodi, imajo gorniki skrbeti in se natanko ravnati po okolišinah tistega kraja, pa tudi z županom se imajo zastran tega popred pomeniti, in njegovo dovoljenje v to dobiti. Zaukazi zavoljo tega dani, ako jih ne spolnujejo tako, kakor bi jih imeli tisti, kateri so jih spolnovati dolžni, se smejo izpeljevati po cesarskem ukazu od 20. aprila 1854 (v dež. vladnem listu za krajsko vojvodino, tečaj 1854, I. del, št. 115).

§. 10. Ko začne grozdje zoréti, imajo izvoljeni gorniki, ako bi bilo soseskinih poljskih čuvajev premalo, posebnih gorskih čuvajev toliko postaviti, kolikor jih je treba; njih mezdo ali plačilo postavijo in dajajo gospodarji vinogradov. Zastran tega pa, kakošne pravice in dolžnosti, lastnosti, službene znamenja, orožje in prisego imajo ti čuvaji, veljajo odločbe slavnega ministerstvenega ukaza od 30. januarja 1860, ki je v derž. zak. št. 28 in v prestavah derž. zakonika v II. delu, leta 1860, na št. 28 zastran zapriseženih poljskih čuvajev oklican.

§. 11. Kadar v §. 10 imenovani čas pride, imajo izvoljeni gorniki tudi preudariti in skleniti, ali se imajo in kako se imajo, če je potreba spoznana, vinogradi zaperati. Vinogradi, ktere je zapreti, se imajo tam, kjer se va-nje in iz njih hodi, z navskriž zabitimi kolmi zaznamovati. Najmenj en teden pred pa se mora to dobro oklicati, preden se vinograd zaprè. Dokler je vinograd zapert, ne smé razun gospodarja in njegove družine ter njegovih delavcov nihče va-nj hoditi. Ko se tergatev začne, se imajo tudi znamenja, da je vinograd zapert, odpraviti.

§. 12. Dan, ktereга izvoljeni gorniki za začetek tergatev (bendime) postavijo, ima župan berž in kakor najbolj more, sploh oklicati dati, da se po celi tisti soséski zvé; temu oklicu pa ima še pristaviti, da se v deževnem vremenu ne sme tergati in se terganje nima pred začeti, dokler rosa ne mine.

Pred začetkom postavljene tergatev se sme gnjilo ali